

Social- och hälsovårdsutskottet

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lagar om ändring av 8 § i lagen om garantipension, 9 § i lagen om handikappförmåner och 35 och 70 § i lagen om Folkpensionsanstaltens rehabiliteringsförmåner och rehabiliteringspenningförmåner

INLEDNING

Remiss

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lagar om ändring av 8 § i lagen om garantipension, 9 § i lagen om handikappförmåner och 35 och 70 § i lagen om Folkpensionsanstaltens rehabiliteringsförmåner och rehabiliteringspenningförmåner (RP 125/2017 rd): Ärendet har remitterats till social- och hälsovårdsutskottet för betänkande.

Motioner

I samband med propositionen har utskottet behandlat följande motioner:

- lagmotion LM 11/2015 rd Sari Tanus kd m.fl. Lagmotion med förslag till lag om ändring av 8 § i lagen om garantipension
- lagmotion LM 92/2016 rd Stefan Wallin sv m.fl. Lagmotion med förslag till lag om ändring av 8 § i lagen om garantipension
- lagmotion LM 84/2017 rd Anna-Maja Henriksson sv Lagmotion med förslag till lag om ändring av 8 § i lagen om garantipension
- lagmotion LM 93/2017 rd Sari Tanus kd m.fl. Lagmotion med förslag till lag om ändring av 8 § i lagen om garantipension.

Sakkunniga

Utskottet har hört

- regeringssekreterare Pia Nissinen, social- och hälsovårdsministeriet
- förmånschef Pirjo Raute, Folkpensionsanstalten.

PROPOSITIONEN OCH MOTIONERNA

Propositionen

I propositionen föreslås det att lagen om garantipension, lagen om handikappförmåner och lagen om Folkpensionsanstaltens rehabiliteringsförmåner och rehabiliteringspenningförmåner ändras.

Betänkande ShUB 17/2017 rd

Enligt förslaget ska garantipensionens belopp och vårdbidraget med grundbelopp för pensionstagare höjas. För att trygga genomförandet av rehabilitering ska minimibeloppet av rehabiliteringspenningen för unga och för yrkesinriktad rehabilitering höjas från ingången av 2018 så att de motsvarar garantipensionen.

Propositionen hänför sig till budgetpropositionen för 2018 och avses bli behandlad i samband med den.

Lagarna avses träda i kraft den 1 januari 2018.

Lagmotionerna

LM 11/2015 rd och LM 92/2016 rd. I lagmotionerna föreslås det att garantipensionen höjs med 10 euro i månaden utöver den föreslagna höjningen.

LM 84/2017 rd. I lagmotionen föreslås det att garantipensionen utöver det föreslagna ska höjas med ytterligare 10 euro, det vill säga så att garantipensionen stiger med 25 euro i månaden.

LM 93/2017 rd. I lagmotionen föreslås det att garantipensionen höjs med 30 euro i månaden utöver den föreslagna höjningen på 15 euro.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Utskottet välkomnar att utkomsten för de pensionärer som har de allra lägsta inkomsterna förbättras genom en höjning av garantipensionen nästa år. Garantipensionen uppgick år 2015 till 746,57 euro, och efter den andra höjningen under innevarande riksdagsperiod stiger den vid ingången av 2018 till 775,27 euro i månaden. Höjningen ökar kostnaderna för garantipensionen med cirka 18,8 miljoner euro.

Den föreslagna höjningen av garantipensionen med 15,01 euro gynnar runt hundratusen pensionstagare. Till detta kommer att höjningen av vårdbidraget med grundbelopp för pensionstagare med 8,81 euro stöder de pensionärer som på grund av sjukdom, lyte eller skada har nedsatt funktionsförmåga och regelbundet behöver hjälp med personliga rutiner, hushållsarbete och skötsel av ärenden utanför hemmet. Stödet förbättrar deras möjligheter att skaffa service till hemmet. Ungefär 90 000 pensionstagare får denna förmån som stöder att de bor kvar hemma.

Det föreslås att rehabiliteringspenningen för unga och för yrkesinriktad rehabilitering av partiellt arbetsföra höjs till samma nivå som garantipensionen. Det är enligt utskottets uppfattning välkommet, eftersom det kan sporra partiellt arbetsföra att söka rehabilitering i stället för sjukpension.

I samband med behandlingen av proposition RP 141/2017 rd förordade utskottet ett godkännande att 37 § i lagen om Folkpensionsanstaltens rehabiliteringsförmåner och rehabiliteringspenningförmåner ändras så att bestämmelsens gräns i euro stryks. Utskottet föreslår därför att hänvisningen till beloppet i 37 § stryks i 70 § i lagförslag 3.

Betänkande ShUB 17/2017 rd

Lagmotionerna

Utskottet har godkänt höjningen av garantipensionen i enlighet med propositionen, vilket betyder att lagmotionerna måste förkastas.

FÖRSLAG TILL BESLUT

Social- och hälsovårdsutskottets förslag till beslut:

Riksdagen godkänner lagförslag 1 och 2 i proposition RP 125/2017 rd utan ändringar.

Riksdagen godkänner lagförslag 3 i proposition RP 125/2017 rd med ändringar.

Riksdagen förkastar lagförslagen i lagmotionerna LM 11/2015 rd, LM 92/2016 rd, LM 84/2017 rd och LM 93/2017 rd.

Utskottets ändringsförslag

1.

Lag

om ändring av 8 § i lagen om garantipension

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om garantipension (703/2010) 8 § 1 mom., sådant det lyder i lag 1451/2015, som följer:

8 §

Garantipensionens belopp

Den fulla garantipensionen är 624,24 euro i månaden.

Denna lag träder i kraft den 20 .

2.

Lag

om ändring av 9 § i lagen om handikappförmåner

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om handikappförmåner (570/2007) 9 § 3 mom. 1 punkten, sådan den lyder i lag 1352/2014, som följer:

9 §

Vårdbidrag för pensionstagare

Som vårdbidrag beviljas

1) vårdbidrag med grundbelopp 56,78 euro i månaden, om personen när det gäller personliga rutiner, hushållsarbete och skötsel av ärenden utanför hemmet regelbundet och minst varje vecka upprepat behöver en annan persons hjälp eller handledning och tillsyn,

Denna lag träder i kraft den 20 .

3.

Lag

om ändring av 35 och 70 § i lagen om Folkpensionsanstaltens rehabiliteringsförmåner och rehabiliteringspenningförmåner

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om Folkpensionsanstaltens rehabiliteringsförmåner och rehabiliteringspenningförmåner (566/2005) 35 § och 70 § 1 mom., av dem 35 § sådan den lyder i lag 1344/2016, som följer:

Betänkande ShUB 17/2017 rd

35 §

Minimibeloppet av rehabiliteringspenning för yrkesinriktad rehabilitering och för unga

För att genomförandet av rehabilitering ska tryggas utgör rehabiliteringspenningens minimibelopp för yrkesinriktad rehabilitering och för unga 28,81 euro per vardag, om inte rehabiliteringsklienten med stöd av andra bestämmelser i denna lag har rätt till en större rehabiliteringspenning.

70 §

Övergångsbestämmelser

Beloppet i 35 ~~och 37~~ § i denna lag motsvarar det poängtal enligt lagen om folkpensionsindex som fastställts för 2010.

— — — — —

Denna lag träder i kraft den 20 .

Helsingfors 29.11.2017

I den avgörande behandlingen deltog

ordförande Tuula Haatainen sd
vice ordförande Hannakaisa Heikkinen cent
medlem Outi Alanko-Kahiluoto gröna
medlem Arja Juvonen saf
medlem Niilo Keränen cent
medlem Anneli Kiljunen sd
medlem Sanna Lauslahti saml
medlem Anne Louhelainen blå
medlem Ulla Parviainen cent
medlem Aino-Kaisa Pekonen vänst
medlem Pekka Puska cent
medlem Sari Raassina saml
medlem Veronica Rehn-Kivi sv
medlem Kristiina Salonen sd
medlem Sari Sarkomaa saml.

Sekreterare var

utskottsråd Eila Mäkipää.

Betänkande ShUB 17/2017 rd
Reservation 1 /sd, gröna

RESERVATION 1

Motivering

Avvikande från propositionen föreslår vi att garantipensionen höjs så att den är 790,27 euro i månaden 2018. För att trygga genomförandet av rehabilitering föreslår vi dessutom att minimibeloppet av rehabiliteringspenningen för unga och för yrkesinriktad rehabilitering höjs så att de motsvarar garantipensionen. Vi stöder en höjning av vårdbidraget med grundbelopp för dem som får pension.

Pensionstagarnas försörjning varierar mycket beroende på livssituation. För många pensionärer räcker garantipensionen, folkpensionen eller en liten arbetspension inte till för att trygga försörjningen. För att klara vardagen behöver de dessutom exempelvis bostadsbidrag och till och med långvarigt utkomststöd. De mest utsatta pensionstagarnas ekonomiska ställning har redan tidigare försämrats fullständigt oskäligt genom bland annat frysningarna av och nedskärningarna i folkpensionsindex, de avsevärda höjningarna av serviceavgifterna, höjningarna av självrisken för läkemedelsersättningar, höjningarna av energiskatter och andra avgifter för boende och höjningen av självrisken för reseersättningarna från FPA. Samtidigt har många offentliga tjänster försvagats.

Regeringen har motverkat försvagningarna genom en höjning av garantipensionen med 23 euro 2016 och med 15 euro 2018. Höjningarna är visserligen viktiga, men i kombination med indexfrysningen och andra åtgärder höjer de garantipensionernas köpkraft med endast 10 euro år 2019. Antalet personer som får garantipension är 100 000. Av dem får cirka 40 000 ålderspension. Antalet pensionärer med låga inkomster är mångdubbelt större. År 2016 var medianpensionen per månad 1 405 euro. Av pensionstagarna fick 54,9 procent, det vill säga nästan 800 000 personer, en pensionsinkomst på mindre än 1 499 euro i månaden. Av alla som fick egen pension stannade 22,3 procent på en månadspension under tusen euro. På grund av frysningarna av folkpensionsindex är den fulla folkpensionen i slutet av valperioden nästan 20 euro lägre per månad än den borde vara enligt den normala indexlagstiftningen. Pensionärernas låga inkomster är ett allvarligt problem som regeringen snabbt borde göra något åt. Det är bra att regeringen nu föreslår en höjning av garantipensionen. Vi anser likväl att pensionärernas låga inkomster måste granskas i ett vidare perspektiv och att pensionärernas försörjning måste bedömas samlat. Små enskilda höjningar räcker inte när man samtidigt gör stora nedskärningar i samma förmåner och försämringarna slår mot samma människor. Vi har i vår alternativa budget föreslagit ett åtgärdsprogram med genuint verk samma åtgärder som förbättrar vardagen för pensionärer med låga inkomster. Vi har bland annat föreslagit en förbättring av folkpensionen så att de som har en pension på under 1 400 euro i månaden får 30 euro mer i månaden och så att pensionsinkomstsvdraget höjs. I denna reservation till utskottets betänkande föreslår vi att garantipensionen höjs med sammanlagt 30 euro i månaden, vilket innebär ett tillägg på 15 euro utöver det som föreslås i propositionen. Samma höjning gäller också minimibeloppet av rehabiliteringspenning för yrkesinriktad rehabilitering och för unga.

Betänkande ShUB 17/2017 rd
Reservation 1 /sd, gröna

Förslag

Vi föreslår

att riksdagen godkänner lagförslagen enligt betänkandet, men 8 § i lagförslag 1 och 35 § i lagförslag 3 med följande ändringar:

Reservationens ändringsförslag

Lagförslag 1

8 §

Garantipensionens belopp

Den fulla garantipensionen är 639,24 euro i månaden.

Lagförslag 3

35 §

Minimibeloppet av rehabiliteringspenning för yrkesinriktad rehabilitering och för unga

För att genomförandet av rehabilitering ska tryggas utgör rehabiliteringspenningens minimibelopp för yrkesinriktad rehabilitering och för unga 29,37 euro per vardag, om inte rehabiliteringsklienten med stöd av andra bestämmelser i denna lag har rätt till en större rehabiliteringspenning.

Helsingfors 29.11.2017

Kristiina Salonen sd

Anneli Kiljunen sd

Tuula Haatainen sd

Outi Alanko-Kahiluoto gröna (Jag instämmer med reservationen i fråga om lagförslag 1 och 3)

Betänkande ShUB 17/2017 rd
Reservation 2 /sv

RESERVATION 2

Motivering

Regeringens indexfrysning gäller alla socialförmåner och slår hårdast mot låginkomstpensionärerna. Också hälso- och sjukvårdskostnaderna och läkemedelskostnaderna stiger nästa år.

Garantipensionen tryggar i nuläget en minimipension på 760,26 euro i månaden för personer som är bosatta i Finland. Garantipensionens belopp är enligt lagen om garantipension för närvarande 612,16 euro i månaden. De pensionärer som är beroende av garantipension hör till de mest utsatta i samhället. Regeringen reserverar 18 miljoner euro för höjningen av garantipensionen, vilket gör cirka 15 euro mer i månaden. Svenska riksdagsgruppen menar att höjningen är otillräcklig. Vi vill höja garantipensionen med ytterligare 10 euro i månaden — sammantaget skulle garantipensionen alltså stiga med 25 euro i månaden. Vi föreslår därför att det aktuella momentet ökas med 12 miljoner euro.

Förslag

Jag föreslår

att riksdagen godkänner lagförslag 2 och 3 enligt betänkandet och

att riksdagen godkänner lagförslag 1 enligt betänkandet, men 8 § med de ändringar som föreslås i lagmotion LM 84/2017 rd.

Helsingfors 29.11.2017

Veronica Rehn-Kivi sv

Betänkande ShUB 17/2017 rd
Reservation 3 /vänst

RESERVATION 3

Motivering

De som får en mycket liten arbets- eller folkpension garanteras en månatlig statlig minimipension. I nuläget uppgår garantipensionen till 760,26 euro. Regeringen föreslår att garantipensionen nästa år höjs med 15 euro, vilket innebär att pensionen stiger till 775,27 euro.

Vänsterförbundet menar att låginkomstpensionärernas ställning måste förbättras genom en märkbar höjning av både folkpensionen och garantipensionen. Vi föreslår därför att garantipensionen höjs med 65 euro i månaden, det vill säga med 50 euro mer än regeringen föreslår. I vårt förslag uppgår garantipensionen från och med ingången av 2018 till 825,27 euro i månaden.

Vänsterförbundet har konsekvent motsatt sig regeringen Sipiläs indexnedskärningar och indexfrysningar. Enligt regeringens förslag uppgår poängtalet för folkpensionsindex 2018 till 1617. Utan indexnedskärningarna skulle det ha varit 1650. Om folkpensionsindex hade höjts på normalt vis, skulle garantipensionen nästa år vara 791,09 euro, det vill säga 15,82 euro mer än enligt propositionen, oberoende av den höjning regeringen föreslår.

I vänsterförbundets alternativ återtas nedskärningarna i folkpensionsindex, och i fortsättningen höjs index normalt.

Dessutom görs en extra höjning av garantipensionen på 34,18 euro, varigenom totaleffekten blir den nämnda höjningen på 50 euro mer än det som föreslås i propositionen. När man beaktar förändringen i poängtalet för folkpensionsindex och höjningen av garantipensionen, måste det pensionsbelopp som anges i 8 § i lagen om garantipension fastställas till 651,21 euro, varvid den månatliga garantipensionen 2018 får ett värde av 825,27 euro.

Regeringen bör också börja bereda en ansevärd höjning av folkpensionen och garantipensionen. Det kunde göras stegvis under några år. Målet måste vara att ingen får en pension på under tusen euro.

Vi föreslår också att det i lagen om handikappförmåner görs en höjning som motsvarar återtagandet av nedskärningarna i folkpensionsindex, och att lagen om Folkpensionsanstaltens rehabiliteringsförmåner och rehabiliteringspenningförmåner ändras så att minimibeloppet av rehabiliteringspenning för yrkesinriktad rehabilitering och för unga också i fortsättningen uppgår till samma belopp som den fulla garantipensionen (med beaktande av de ändringar i garantipensionens belopp och i folkpensionsindex som vi föreslår). Minimibeloppet för rehabiliteringspenningen skulle då uppgå till 33,01 euro per vardag nästa år.

Förslag

Jag föreslår

Betänkande ShUB 17/2017 rd
Reservation

att riksdagen godkänner lagförslagen enligt betänkandet, men 8 § i lagförslag 1, 9 § i lagförslag 2 och 35 § i lagförslag 3 med följande ändringar:

Reservationens ändringsförslag

Lagförslag 1

8 §

Garantipensionens belopp

Den fulla garantipensionen är 651,21 euro i månaden.

Lagförslag 2

9 §

Vårdbidrag för pensionstagare

Som vårdbidrag beviljas

1) vårdbidrag med grundbelopp 57,94 euro i månaden, om personen när det gäller personliga rutiner, hushållsarbete och skötsel av ärenden utanför hemmet regelbundet och minst varje vecka upprepat behöver en annan persons hjälp eller handledning och tillsyn,

Lagförslag 3

35 §

Minimibeloppet av rehabiliteringspenning för yrkesinriktad rehabilitering och för unga

För att genomförandet av rehabilitering ska tryggas utgör rehabiliteringspenningens minimibelopp för yrkesinriktad rehabilitering och för unga 30,66 euro per vardag, om inte rehabiliteringsklienten med stöd av andra bestämmelser i denna lag har rätt till en större rehabiliteringspenning.

Helsingfors 29.11.2017

Aino-Kaisa Pekonen vänst

Outi Alanko-Kahiluoto gröna (Jag instämmer med reservationen i fråga om lagförslag 2)

Betänkande ShUB 17/2017 rd
Reservation 4 /saf

RESERVATION 4

Motivering

Enligt förslaget ska garantipensionens belopp och vårdbidraget med grundbelopp för pensionstagare höjas. För att trygga genomförandet av rehabilitering ska minimibeloppet av rehabiliteringspenningen för unga och för yrkesinriktad rehabilitering höjas från ingången av 2018 så att de motsvarar garantipensionen.

Sannfinländarnas riksdagsgrupp anser att propositionen är bra på så sätt att höjningen av garantipensionen gynnar de mest utsatta pensionärerna. Det är också bra att propositionen stöder unga personer som behöver rehabilitering och vuxna som inte har någon anknytning till arbetsmarknaden att söka utbildning och annan yrkesinriktad rehabilitering, vilket förbättrar deras möjligheter att få arbete på den öppna arbetsmarknaden.

Sannfinländarna anser att höjningarna är otillräckliga. Höjningen av garantipensionen påverkar dessutom bland annat bostadsbidraget. Det i kombination med de stigande levnadskostnaderna betyder att vi fortsatt har en situation där de med de allra lägsta inkomsterna och de som behöver rehabilitering ställs utan tillräcklig försörjning.

Förslag

Jag föreslår

att riksdagen godkänner lagförslagen enligt betänkandet, men 8 § i lagförslag 1, 9 § i lagförslag 2 och 35 § i lagförslag 3 med följande ändringar:

Reservationens ändringsförslag

Lagförslag 1

8 §

Garantipensionens belopp

Den fulla garantipensionen är 644,24 euro i månaden.

Betänkande ShUB 17/2017 rd
Reservation 4 /saf

Lagförslag 2

9 §

Vårdbidrag för pensionstagare

Som vårdbidrag beviljas

1) vårdbidrag med grundbelopp 61,78 euro i månaden, om personen när det gäller personliga rutiner, hushållsarbete och skötsel av ärenden utanför hemmet regelbundet och minst varje vecka upprepat behöver en annan persons hjälp eller handledning och tillsyn,

Lagförslag 3

35 §

Minimibeloppet av rehabiliteringspenning för yrkesinriktad rehabilitering och för unga

För att genomförandet av rehabilitering ska tryggas utgör rehabiliteringspenningens minimibelopp för yrkesinriktad rehabilitering och för unga 33,81 euro per vardag, om inte rehabiliteringsklienten med stöd av andra bestämmelser i denna lag har rätt till en större rehabiliteringspenning.

Helsingfors 29.11.2017

Arja Juvonen saf